

**The V4 Humanities Education for the Climate.
Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]**

doc. Mgr. Gabriela Olchowa, PhD.

Katedra slovanských jazykov

Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Karta pracy

Temat: **Instaturystyka, city break – versus ekoturystyka**

1. Proszę dokończyć poniższe zdania:

Podróże kształcą. Podróże pozwalają nam

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Podróże kształcą. Podróże uczą nas

.....

.....

.....

.....

2. Proszę przeczytać teksty, a następnie dopasować fragmenty A–J do tekstów I–IV.

I. Turystyka ekspresowa

Taylor Demonbreun, 23-letnia Amerykanka z Nashville, przyleciała do Krakowa via Londyn 16 lutego po południu. Zamówiła Ubera – bo jeśli może, zawsze korzysta z tej sieci – i pojechała na Dworzec Główny, gdzie kupiła bilet na nocny ekspres do Bratysławy. Czas

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

pozostały do odjazdu poświęciła na szybką wycieczkę po krakowskim Rynku, gdzie zrobiła sobie zdjęcie na tle Sukiennic. I już musiała biec na dworzec, by ruszyć do Bratysławy, którą zwiedziła w podobnym tempie, bo spieszyła się do austriackiego Grazu. Tam tylko zanocowała, bo pędziła na pociąg do Lublany. Potem wpadała do Zagrzebia, Belgradu, Sarajewa, Podgoricy, Prisztiny, Tirany, Aten. Wszędzie jak po ogień, bo Taylor jest turystką ekspresową, nastawioną na wyczyn. (...)

Na pierwszy rzut oka wygląda na klasyczną backpackerkę, czyli młodą osobę podróżującą po świecie z plecakiem (*backpack*) i skromnym budżetem. W rzeczywistości bliżej jej do poshpakerki (ang. *posh* – elegancki), czyli wersji na bogato, bo Taylor korzysta z niezłych hoteli i restauracji. Spieszy się, bo chce zostać najmłodszą osobą, która zwiedziła wszystkie państwa świata i to na dodatek w najkrótszym czasie. Da jej to, jak zapewnia, lepsze zrozumienie świata plus dwa rekordy Guinnessa. Może też wprowadzi do prestiżowego klubu travelbrytów, co może być początkiem obiecującej kariery.

II. Turystyka w sieci. Instaturystyka.

Internet dostępny nawet w trudno dostępnych rejonach świata i serwisy społecznościowe odmieniły turystykę. Podróżowanie stało się ekscytujące, kiedy selfie wszędzie można wrzucić na Facebooka. A jeszcze lepiej na Instagram, który jest podstawowym serwisem dla turystów ze smartfonem. Pojawiło się nawet słowo *instagrammable*, czyli instageniczne, na określenie miejsc i obiektów zasługujących, żeby się na ich tle sfotografować i wrzucić na swój profil.

Z badań wynika, że ponad 20 proc. turystów możliwość robienia sobie zdjęć w atrakcyjnych miejscach uznaje za pierwszorzędną motywację podróży. Oczywiście zdjęć nie robi się tak jak kiedyś, by potem wspominać, chwalić się rodzinie i znajomym. Chodzi o to, by chwalić się nieustannie, online. Z badań internetowego serwisu Expedia wynika, że dla pokolenia mileniów podstawowym motywem robienia zdjęć w podróży jest natychmiastowe zaimponowanie znajomym i wzbudzenie zazdrości.

III. Ekscytujące formy turystyki

Pojawiły się oferty wielu nowych, ekscytujących form turystyki. Jedną z nich jest np. mroczna turystyka (*dark tourism*), zwana też tanatoturystyką, koncentrująca się na odwiedzinach miejsc związanych ze śmiercią – katakumb, ossuariów, starych lochów i katowni, ale także

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

współczesnych miejsc zbrodni, tragedii i ludobójstwa (Auschwitz należy do punktów obowiązkowych). Żądni mocnych wrażeń mogą skorzystać też z usług firm turystyki wojennej. I nie chodzi tu o zwiedzanie pól bitewnych dawnych wojen czy muzeów militariów, ale o ekscytujące wizyty w pobliżu dziejących się współcześnie konfliktów, np. w Syrii czy Donbasie. To turystyka wysokiego ryzyka, ale czego się nie robi, żeby zaimponować znajomym?

Jedna z reguł marketingu mówi, że najbardziej pożądane jest to, co trudno dostępne. Pojawiły się więc małe biura podróży oferujące drogie wyprawy szyte na miarę, do rejonów jeszcze mało zużytych: Arktyka, Antarktyda, Wyspy Wielkanocne, Galapagos itd. To produkty z wyższej półki, a czasem dosłownie najwyższej, bo do grupy atrakcji turystycznych dołączyły Himalaje. Mount Everest – tym dopiero można zaimponować!

IV. City break (miejskie wypad)

Brytyjskie badania wskazują, że miejskie wypad stały się popularniejsze od tradycyjnych urlopów nad ciepłym morzem. Wszystko za sprawą tanich przelotów i zakwaterowania w prywatnych mieszkaniach, wynajmowanych przy pomocy smartfona za pośrednictwem sieci takich, jak Airbnb czy Booking.com. Ten rodzaj wypoczynku szczególnie preferują milenialsi, którzy z natury są mieszczuchami i chcą poznawać życie w słynnych miastach. Mniej interesują ich muzea, galerie i zabytki, bardziej klimatyczne dzielnice, kluby, knajpy i kafejki.

A. Rośnie opór mieszkańców zmęczonych tą wędrówką ludów z walizczkami na kółkach. Dochodzi już do antyturystycznych demonstracji, a nawet aktów przemocy. Zwłaszcza w Hiszpanii, drugiej po Francji turystycznej potędze Europy. Do walki stanęli już mieszkańcy Barcelony, San Sebastian i Majorki. Na ścianach pojawiają się hasła *Tourist go home*, uszkodzane są autobusy turystyczne. Protestujący przekonują, że masowa turystyka zabija miasta, zamieniając je w parki rozrywki (pojawiło się określenie *disneylandyzacja*) i czyni je nieznośnymi dla mieszkańców.

B. Walka z tym zjawiskiem jest trudna, bo zakaz fotografowania może nadszarpnąć atrakcyjność wielu turystycznych miejsc. Ale mimo to coraz częściej pojawiają się takie

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

zakazy, czasem ograniczane tylko do korzystania z selfie sticków, czyli teleskopowych wycieczników, które są niedozwolone już w wielu popularnych miejscach, m.in. rzymskim Koloseum, Disneylandach, Wersalu, pekińskim Zakazanym Mieście.

C. Travelbryta to odmiana celebryty, osoba sławna z tego powodu, że podróżuje po świecie. W Polsce zalicza się do nich np. Wojciecha Cejrowskiego, Martynę Wojciechowską, Roberta Makłowicza. Travelbryci oddają przemysłowi turystycznemu nieocenione usługi. Kształtują masową modę na dalekie podróże, a jednocześnie sposób widzenia świata. To spojrzenie przypominające nieco dziewiętnastowieczne klisze. Dlatego nazywa się to czasem neokolonializmem turystycznym, ale trafia w gust masowego turysty, który nie ma czasu i cierpliwości, by zgłębiać tajniki egzotycznych kultur i pochylać się nad losem biednych lokalsów. Chce szybko zaliczać punkty *must-see*. I oczywiście robić tam sobie selfie.

D. Miasta mają problem z rozrywkowym charakterem tej turystyki. Kraków musi dawać sobie radę z Brytyjczykami, którzy pod Wawelem organizują wieczory kawalerskie, zaś Praga z Polakami, którzy nad Weltawą mają ochotę napić się piwa. Florencja walczy z turystami, którzy organizują pikniki na chodnikach i schodach zabytkowych budowli. Zniechęca ich, polewając wszystko wodą. Sopot zaś usiłuje walczyć z turystami spacerującymi w niekompletnym stroju po Monciaku. Sopocian męczy urlopowy rozgardiasz i widok gości odwiedzających sklepy i restauracje w samych majtkach.

E. W popularnych miastach portowych szczególnym problemem są statki wycieczkowe. W Wenecji powstał komitet *No grandi navi* (nie dla wielkich statków), bo gigantyczne wycieczkowce pływające głównym kanałem Giudecca, tuż obok pałacu Dożów, zatruwają powietrze spalinami. A potem wysypują się z nich tysiące turystów, zapychając wąskie uliczki. Dlatego powraca pomysł limitowania ruchu turystycznego w Wenecji. Podobny problem mają mieszkańcy Dubrownika, kolejnego przystanku na śródziemnomorskim szlaku turystycznych masowców.

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

F. Turystyka himalaistyczna stała się dla Nepalu ważnym źródłem dochodów, o które musi konkurować z Chinami. Te ostatnie zaniżają ceny, udostępniając góry od strony Tybetu. Wielu ludzi na świecie gotowych jest jednak sporo zapłacić, by się sprawdzić na dachu świata. Lokalne firmy walczą o klientów, a szerpowie ciągną ich potem na szczyt. Bywają dni, że zdobywa go ponad sto osób. To rodzi poważne zagrożenia, a także problemy ekologiczne. Od 2012 r. organizowane są coroczne wyprawy *Eco Everest Expedition* sprzątające górę. Udało się usunąć 13,5 ton odpadów, w tym 450 kg szczątków ludzkich, bo już ok. 300 osób nie przeżyło tej wycieczki. Większość zwłok pozostaje jednak tam na zawsze, co sprawia, że góra powoli zamienia się w cmentarz.

G. Internet to dla turystyki nieprawdopodobny dopalacz. Rozbudza ciekawość świata i ułatwia jej zaspokojenie. Szczególnie jest to widoczne w przypadku milenialsów, pierwszego pokolenia epoki cyfrowej. Okazało się, że dalekie podróże dla wielu stały się celem ważniejszym niż zakładanie rodziny, kupowanie samochodu albo domu. W wielu krajach roczna przerwa po skończeniu edukacji przeznaczona na długą backpackerską wyprawę stała się popularną formą wejścia w dorosłe życie.

H. Instaturystyka staje się poważnym wyzwaniem dla zarządzających instagenicznymi miejscami. Samofotografujący utrudniają innym zwiedzanie, stanowią zagrożenie dla zabytków, a bywa, że sami dla siebie. Lajki można zdobyć za szalone foty na półkach skalnych, stromych klifach, przy gejzerach, za wspinaczki na pomniki. Czasem kończy się to tragicznie, jak dla młodego polskiego małżeństwa, które spadło z nadmorskiego klifu Cabo da Roca w Portugalii w chwili, gdy syn robił im zdjęcie. Już kilkuset turystów oddało życie za efektowną pamiątkę.

I. Eksplozja turystyki miejskiej doprowadziła do ostrego konfliktu na linii władze miast – sieć Airbnb. Ten amerykański gigant poprzez swoją platformę wynajmu krótkookresowego mieszkań zmienia ostatnio charakter całych dzielnic. Jak choćby krakowskiego Starego Miasta. – Coraz więcej stałych mieszkańców wyprowadza się stamtąd. Spora część mieszkań jest potem zamieniana przez przedsiębiorców na apartamenty dla turystów – wyjaśnia Bożena

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Zaremba-Macych z Urzędu Miasta Krakowa. Miasto ma już 20 tys. miejsc noclegowych w pokojach gościnnych, kwaterach prywatnych, mieszkaniach do wynajęcia.

J. Turystyczne atrakcje ulegają dewaluacji. Niedawno można było zaimponować tym, że było się na wieży Eiffla czy w piramidach w Gizie, a dziś trudno zrobić wrażenie nawet wizytą w Wielkim Kanionie Kolorado, Tadź Mahal czy Machu Picchu. Wszystko to są produkty turystyczne dostępne w standardowych wycieczkach oferowanych przez masowe biura podróży.

(<https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/mojemiasto/1746374,1,turystyka-masowa-plaga-i-frajda.read>)

Proszę podać definicję:

backpaker -
poshpaker -
travelbryta -
instagrammable -
dark tourism -
city break -
must-see -
selfie stick -

3. Proszę przeczytać o nowych formach turystyki.

Turystyka zrównoważona, turystyka łagodna

Prognozy dotyczące rozwoju turystyki światowej przewidują dalszy wzrost ruchu turystycznego. Starając się zapobiec negatywnym konsekwencjom rozwoju turystyki upowszechniane są nowe formy turystyki określane jako turystyka zrównoważona, turystyka

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

łagodna. Nowe formy mają ograniczyć niekorzystny wpływ, jaki niesie za sobą masowy ruch turystyczny. Priorytety turystyki zrównoważonej zakładają, że:

- turystyka powinna sprzyjać prowadzeniu zdrowego trybu życia w harmonii z przyrodą,
- turystyka powinna opierać się na zrównoważonych modelach produkcji i konsumpcji,
- ochrona środowiska powinna stanowić integralną część procesu rozwoju turystyki,
- turystyka, pokój, rozwój społeczno-ekonomiczny oraz ochrona środowiska są zjawiskami wzajemnie się warunkującymi.

(https://mfiles.pl/pl/index.php/Konsekwencje_rozwoju_turystyki)

Staycation (domowakacje)

Turyści znaleźli się na celowniku ekologów, obrońców praw człowieka i organizacji walczących z nierównościami społecznymi. Wzywają do wprowadzania ograniczeń, opodatkowania turystów, promowania turystyki zrównoważonej. Jednym z przejawów takiego myślenia jest nowe zjawisko zwane *staycation*, co można przetłumaczyć jako domowakacje. Polega na aktywnym wypoczynku bez dalekich podróży, w pobliżu domu, zwiedzaniu muzeów i zabytków, jądaniu lokalnych potraw (ten trend nazywa się *locavore*). Są już całe poradniki dla domoturystów. Nie tylko podpowiadają, jak zorganizować sobie wypoczynek, ale także, jak radzić sobie z zaborczym pracodawcą, który ma pokusę, żeby takiego zrównoważonego turystę wyprowadzić z równowagi, zaganiając do pracy.

(<https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/mojemiasto/1746374,1,turystyka-masowa-plaga-i-frajda.read>)

Ekoturystyka

Ekoturystyka jest formą podróżowania przyjaznego środowisku, ponieważ odbywa się zwykle na obszarach o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, bezpośrednio przyczynia się do ochrony środowiska naturalnego i kulturowego tych regionów, a jej uczestnikami są ludzie o dużej świadomości ekologicznej i wrażliwości przyrodniczej.

(<https://atitlan.pl/o-ekoturystyce/>)

Ekoturystyka może w znacznym stopniu przyczynić się do rozwoju tych regionów, których kapitałem jest przyroda, tereny atrakcyjne krajobrazowo oraz dziedzictwo kultury. Wszystko

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

za sprawą tego, że jest ona związana z jej pokrewnymi formami gospodarowania – przetwórstwem rolnym, rękodzielnictwem, rolnictwem, rzemiosłem, a także innymi formami turystyki, które są dostosowane do warunków regionu – agroturystyką, turystyką aktywną, dziedzictwa, kulinarną, prozdrowotną i uzdrowiskową. Warto zauważyć, że atutem tego rodzaju turystyki jest nie tylko kontakt z przyrodą, lecz także możliwość odkrywania kultury i tradycji danego regionu czy zapoznanie z lokalną kuchnią tworzoną na bazie ekologicznych produktów.

(<https://www.e-horyzont.pl/blog/ekoturystyka>)

4. Proszę przetłumaczyć występujące w przeczytanych tekstach nazwy własne:

Kontynenty: Arktyka, Antarktyda

Państwa: Syria, Hiszpania, Francja, Nepal, Chiny

Miasta: Kraków, Bratysława, Graz, Lublana, Zagrzeb, Sarajewo, Podgorica, Prisztina, Tirana, Ateny, Nashville, Londyn, San Sebastian, Praga, Florencja, Sopot, Wenecja, Dubrownik, Barcelona

Wyspy: Wyspy Wielkanocne, Galapagos, Majorka

Rzeki: Wełtawa

Góry: Himalaje, Mount Everest

Atrakcje turystyczne: wieża Eiffla, piramidy w Gizie, Wielki Kanion Kolorado, Tadź Mahal, Machu Picchu, Wawel, Pałac Dożów, Wersal, rzymskie Koloseum, Disneyland, Wersal, pekińskie Zakazane Miasto

Zadanie domowe

Proszę przygotować wypowiedź ustną na temat: *W jaki sposób można wpłynąć na zmiany sposobów podróżowania?*